Eiropas Parlaments
2019-2024

Zivsaimniecības komiteja

2021/2169(INI)

8.11.2022

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par stāvokli kopējās zivsaimniecības politikas īstenošanā un turpmākajām perspektīvām
(2021/2169(INI))

Zivsaimniecības komiteja

Referents: *Gabriel Mato*

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par stāvokli kopējās zivsaimniecības politikas īstenošanā un turpmākajām perspektīvām (2021/2169(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) un jo īpaši tā 3., 4., 5., 11., 38., 39., 43. un 349. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulu (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku (KZP)[1],

– ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

– ņemot vērā Zivsaimniecības komitejas ziņojumu (A9-0000/2022),

A. tā kā, ņemot vērā, ka Eiropas Parlaments jau ir paudis viedokli par vairākām KZP īpašajām iezīmēm, ir lietderīgi turpmāk galveno uzmanību pievērst jūras bioloģisko resursu saglabāšanai un zivsaimniecības pārvaldībai saskaņā ar KZP,

KZP vispārējie mērķi

1. atgādina, ka KZP ir jāgarantē tas, ka zvejas un akvakultūras darbības ilgtermiņā ir ekoloģiski ilgtspējīgas un tiek pārvaldītas atbilstīgi mērķim nodrošināt ieguvumus ekonomiskajā, sociālajā un nodarbinātības jomā un veicināt pārtikas pieejamību;

2. pauž nožēlu par to, ka kopš 2014. gada KZP īstenošana galvenokārt ir bijusi vērsta uz šīs politikas vides aspektu, kas ir sociālekonomisko un pārtikas nodrošinājuma apsvērumu priekšnoteikums, tomēr šī aspekta īstenošana notika uz to rēķina; uzskata, ka no tā izrietošā negatīvā ietekme uz zvejniecības nozari ir saasinājusies kopš *Brexit* un Covid-19 pandēmijas un ka šī negatīvā ietekme tikai palielinās un mēs to vairs nespējam pienācīgi novērst neseno starptautisko ģeopolitisko norišu dēļ;

3. uzsver, ka jūras veltēm kopumā ir mazāka oglekļa pēda nekā sauszemes pārtikai, kas liecina par jūras produktu stratēģisko vērtību Eiropas zaļā kursa kontekstā;

4. uzskata, ka KZP reformai vajadzētu būt vērstai uz tās mērķu atkārtotu līdzsvarošanu; tādēļ atbalsta KZP sociālekonomisko un pārtikas nodrošinājuma aspektu stiprināšanu un vienlīdzīgu konkurences apstākļu panākšanu tās starptautiskajā dimensijā;

5. šajā nolūkā aicina Komisiju sistemātiski veikt pilnīgus *ex ante* un *ex post* ietekmes novērtējumus, tostarp sociālekonomisko analīzi, pirms tiek ierosināta stratēģija vai tiesību akti vai pieņemti politikas lēmumi;

[1] OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.

6. aicina Komisiju un Padomi politikas veidošanā piešķirt lielāku vērtību zivsaimniecības nozīmei pārtikas piegādē;

7. uzsver zvejnieku stratēģisko nozīmi pārtikas vērtības ķēdē un pārtikas nodrošinājumā;

Maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms (MSY)

8. uzskata, ka maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma (*MSY*) kā zvejniecības pārvaldības atsauces punkta ieviešana ir veicinājusi zivju krājumu vispārējā stāvokļa uzlabošanos; tomēr uzskata, ka *MSY* mērķis būtu jāīsteno, ņemot vērā praktisko realitāti un ievērojot Līgumā un Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (*FAO*) rīcības kodeksā paredzētos sociālekonomiskos, proporcionalitātes un pārtikas nodrošinājuma aspektus;

9. šajā sakarībā atgādina, ka *MSY* mērķis "visiem krājumiem līdz 2020. gadam" jau ir izvērsts pēc 2013. gada pieņemtās regulās par reģionālajiem daudzgadu plāniem;

10. tādēļ uzskata, ka Regulā (ES) Nr. 1380/2013 (KZP pamatregula) noteiktais *MSY* mērķis būtu attiecīgi jāpielāgo;

Izkraušanas pienākums un nevēlamu nozveju samazināšana

11. atkārtoti pauž viedokli, kas pausts 2021. gada 18. maija rezolūcijā par izkraušanas pienākumu[2]; atgādina, ka izkraušanas pienākums, kas ieviests kā būtiska paradigmas maiņa zivsaimniecības pārvaldībā, netiek pienācīgi īstenots; atkārtoti uzsver, ka izkraušanas pienākums nav pašmērķis, bet gan instruments nevēlamas nozvejas samazināšanai un ka ir jāveic šā pienākuma sociālekonomiskās ietekmes novērtējums;

12. turklāt uzskata, ka:

   – pašreizējais izkraušanas pienākums būtu jāpiemēro elastīgi, ņemot vērā katras zivsaimniecības īpatnības;

   – būtu jāpārskata izkraušanas pienākuma darbības joma, lai ierobežotu kritisko sugu problēmas un sarežģītās atkāpes;

   – izkraušanas pienākums būtu jāpadara pievilcīgāks, jo īpaši ar stimuliem, lai uzlabotu operatoru līdzatbildību un tādējādi arī šā pienākuma ievērošanu;

13. uzstāj, ka mērķis samazināt nevēlamu nozveju galvenokārt būtu jāsasniedz, izmantojot tehniskus pasākumus, un tas būtu jāatbalsta, labāk dokumentējot nozveju; aicina Komisiju ierosināt likumdevējiem citas izkraušanas pienākuma alternatīvas;

Saglabāšanas pasākumi

Zvejas iespējas

[2] OV C 15, 12.1.2022., 9. lpp.

14. atgādina, ka kopējā pieļaujamā nozveja (KPN) un kvotas ir vistiešākais veids, kā pārvaldīt zvejas izraisītu zivju mirstību, taču KPN piemērošana vienam krājumam var radīt problēmas jauktu sugu zvejniecībās (kritiskā efekta dēļ);

15. aicina Komisiju un Padomi noteikt KPN tikai galvenajiem mērķkrājumiem;

16. uzsver, ka pirms četrdesmit gadiem iedibinātā relatīvā stabilitāte ir plaši atzīta par būtisku instrumentu, kas nodrošina ilgtermiņa paredzamību un nepārtrauktību zivju krājumu kopīgošanā starp valstīm; tomēr uzsver, ka atšķirība starp valstu kvotu piešķīrumiem un dalībvalstu zvejas flotu faktiskajām interesēm laika gaitā ir ievērojami palielinājusies un to ir vēl vairāk saasinājis *Brexit*; uzsver arī to, ka klimata pārmaiņas būtiski ietekmē zivju krājumu sadalījumu;

17. tādēļ uzskata, ka pašreizējā relatīvā stabilitāte ir jāpielāgo, vienlaikus saglabājot tās pamatprincipus; šajā nolūkā aicina Komisiju sniegt visaptverošu novērtējumu par pašreizējo relatīvo stabilitāti un tās iespējamiem pielāgošanas scenārijiem;

Flotes pārvaldība

18. aicina Komisiju ierosināt struktūrpolitikas pielāgošanu, lai veicinātu zivsaimniecības nozares dekarbonizāciju un uzlabotu drošību un darba apstākļus, jo īpaši pilnībā izmantojot pieejamo bruto tonnāžu valsts maksimāli pieļaujamās kapacitātes robežās un zvejas kapacitātes aprēķinā neiekļaujot ar "sociālo un drošības jomu" saistīto tonnāžu;

Reģionālie daudzgadu plāni

19. atzīst, ka daudzgadu plāniem ir būtiska nozīme kā galvenajām reģionālās zivsaimniecības pārvaldības sistēmām;

20. aicina Komisiju ierosināt šos plānus padarīt elastīgākus, lai tajos ņemtu vērā sociālekonomiskos apsvērumus un mainīgos apstākļus;

21. uzsver, ka ir jāuzlabo ekosistēmas pieejas īstenošana reģionālā līmenī un ka ir vajadzīgi konsekventi zivsaimniecības pārvaldības pasākumi attiecībā uz krājumiem, kuri ir sniedzas pāri reģioniem un uz kuriem attiecas vairāki daudzgadu plāni;

Pārvaldība

Komisijas organizācija

22. ņemot vērā zivsaimniecības kā veselīgas un kvalitatīvas pārtikas avota stratēģisko nozīmi, stingri iesaka šai politikai Komisijā veltīt pelnītu uzmanību un Komisijas atbildīgajos dienestos nodrošināt pietiekamu skaitu zivsaimniecības ekspertu;

Reģionalizācija un ieinteresēto personu iesaiste

23. mudina dalībvalstis plaši izmantot reģionālās sadarbības instrumentu saskaņā ar KZP pamatregulas 18. pantu;

24. uzsver konsultatīvo padomju būtisko nozīmi apspriedēs ar ieinteresētajām personām;

25. atbalsta pašreizējo konsultatīvo padomju sastāvu, kurā salīdzinājumā ar citām interešu grupām vairākumā ir pārstāvēti sociālekonomiskie operatoru;

26. uzsver, ka ir svarīgi konsultatīvās padomes iesaistīt Eiropas Parlamenta darbā;

27. pauž nožēlu par nepietiekamu uzraudzību un pārredzamību attiecībā uz to, kā konsultatīvo padomju ieteikumi tiek ņemti vērā lēmumu pieņemšanā; aicina Komisiju un dalībvalstis sistemātiski un aktīvi piedalīties konsultatīvo padomju sanāksmēs un labāk informēt par savu ieteikumu vērtību;

28. uzskata, ka ir jāattīsta kopīga pārvaldība ar konsultatīvajām padomēm, lai veicinātu augšupēju pieeju;

Uz zinātni un ietekmes novērtējumiem balstīti lēmumi

29. aicina Komisiju visas savas politiskās un likumdošanas iniciatīvas (tostarp īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka zivsaimniecības ierobežojumus) balstīt uz zinātniskiem, tehniskiem un ekonomiskiem ieteikumiem (tostarp zvejnieku pieredzi) un iepriekšējiem ietekmes novērtējumiem;

30. uzskata, ka konsultatīvajām padomēm būtu jādod iespēja sniegt ieguldījumu saistībā ar Komisijas pieprasījumiem pēc padoma no Starptautiskās Jūras pētniecības padomes (*ICES*) un Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komitejas (ZZTEK), lai veicinātu ciešāku sadarbību starp zinātniekiem un ieinteresētajām personām;

31. aicina Komisiju sistemātiski informēt Eiropas Parlamentu par šiem pieprasījumiem;

Zivsaimniecības integrācija plašākā politikas kontekstā

32. uzsver, ka politikas izstrādē un telpiskajā plānošanā ir jānodrošina taisnīga vieta zivsaimniecībai un akvakultūrai starp citām nozarēm;

33. atgādina, ka vides aizsardzības prasības ir jāiekļauj KZP, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību saskaņā ar LESD;

34. uzsver, ka zivsaimniecības un vides politika ir jāsaskaņo, taču vides mērķi nevar būt svarīgāki par KZP mērķiem;

KZP ārējā dimensija

35. aicina Komisiju popularizēt KZP kā okeānu pārvaldības politikas modeli un aizstāvēt ES zivsaimniecības nozares intereses reģionālajās zvejniecības pārvaldības organizācijās un ilgtspējīgas zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumos, kā arī plašākā nozīmē starptautiskos forumos;

36. aicina Komisiju nodrošināt KZP mērķu pilnīgu iekļaušanu ES nostājā, ko tā pauž visos starptautiskajos vides forumos, piemēram, Konvencijā par bioloģisko daudzveidību

(KBD) vai Konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*), kur tiek apspriesti jautājumi par jūras bioloģiskajiem resursiem;

37. uzskata, ka importētajiem jūras produktiem ir jāpiemēro augsti vides un sociālie standarti, kas ir līdzīgi ES piemērotajiem standartiem;

Tālākie reģioni

38. uzskata, ka KZP pietiekami nerisina tālāko reģionu īpašās vajadzības;

39. aicina Komisiju ierosināt attālu un salu reģionu īpašo attīstības problēmu pārvarēšanas programmu (*POSEI*) arī zivsaimniecības un akvakultūras jomai, līdzīgi kā tas ir lauksaimniecības jomai;

40. uzsver, ka šiem reģioniem ir ārkārtīgi svarīgs ES un valstu atbalsts nerūpnieciskās zvejas flotu atjaunošanai; jo īpaši aicina Komisiju zvejas kapacitātes un zvejas iespēju līdzsvara analīzes pamatnostādnes (COM(2014)0545) pielāgot tālāko reģionu īpatnībām;

41. stingri prasa atbalstīt selektīvas zvejas metodes, piemēram, noenkurotas zivju pievilināšanas ierīces, ko izmanto nerūpnieciskās zvejas flotes tālākajos reģionos;

42. uzsver, ka ir jānodrošina nepieciešamie resursi, lai uzlabotu zinātniskās atziņas par tālāko reģionu ekskluzīvajām ekonomiskajām zonām;

Klimata pārmaiņas

43. uzsver, ka klimata pārmaiņu radīto problēmu risināšanā būtiska nozīme KZP ir seku mazināšana un pielāgošanās tām;

44. uzsver, ka ir vajadzīgas noturīgākas ekosistēmas un noturīgākas zivsaimniecības nozares;

45. mudina Komisiju un dalībvalstis palielināt cilvēkresursus un finanšu resursus ar klimata pārmaiņām saistītai zivsaimniecības zinātnei;

46. aicina Komisiju izstrādāt instrumentus un finansēšanas iespējas klimata pārmaiņu skartajām nozarēm;

°

° °

47. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

PASKAIDROJUMS

Komisija 2009. gadā publicēja zaļo grāmatu ar redzējumu par kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) turpmāko attīstību. Ar to tika uzsāktas debates par reformu, kas tika pieņemta 2013. gadā.

Pašreizējai Komisijai līdz 2022. gada 31. decembrim ir jāiesniedz ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par KZP darbību. Tai līdz 2022. gadam būtu jāizvērtē kopējā zivsaimniecības politika, lai noteiktu, kā risināt jautājumus, kas pašreizējā politikā nav pietiekami aptverti, piemēram, sociālo dimensiju, klimatadaptāciju un tīrus okeānus, un apsvērt tās turpmāko attīstību.

Šā ziņojuma projekta mērķis ir sniegt politiskas norādes par jebkādu turpmāku KZP pārskatīšanu. Ja arī tas nesniedz visas atbildes, tas uzdod zināmus jautājumus par pašreizējās KZP īstenošanu, par to, vai pašreizējie KZP mērķi un instrumenti joprojām ir būtiski, lai risinātu pašreizējās un turpmākās problēmas, un par to, vai daži aspekti būtu jāreformē, jāpārskata, jāpielāgo vai jāuzlabo.

Komisijai vienmēr ir bijis veselīgs kritiskais skatījums uz šo politiku, un tas ir bijis galvenais politikas izmaiņu dzinējspēks. Komisijai arī turpmāk būtu jāveicina politikas uzlabošana, kad un kur tas būs nepieciešams.

Ņemot vērā ierobežojumus attiecībā uz ziņojuma garumu, nebija iespējams izskatīt katru KZP aspektu, uz kuru attiecas KZP pamatregula (ES) Nr. 1380/2013. Bija jāizdara izvēle.

Tāpēc ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta zivju krājumu saglabāšanai un zivsaimniecības pārvaldībai, pamatojoties arī uz konkrētiem ziņojumiem, kas jau pieņemti dažos pēdējos gados par tādiem jautājumiem kā maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms, izkraušanas pienākums, KZP 17. panta īstenošana vai "zvejnieki nākotnei". Tomēr tehniskie pasākumi nav izstrādāti, ņemot vērā šajā jomā samērā nesen pieņemto jauno tiesisko regulējumu.

Ziņojums neattiecas ne uz akvakultūru (par kuru Eiropas Parlaments tikko ir pieņēmis īpašu rezolūciju), ne arī uz zvejas un akvakultūras produktu tirdzniecību un apstrādi (kas izskatīti īpašā regulā, kas pieņemta līdztekus pamatregulai). Tajā nav aplūkoti citi svarīgi aspekti, piemēram, KZP strukturālais pīlārs (saskaņā ar EJZF regulu), kontrole (pašlaik par to notiek iestāžu sarunas) vai *Brexit* ietekme uz ES zvejniecību Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā (arī iztirzāts nesenā rezolūcijā).

Referenta nostāja

Nepievēršoties īpašiem pasākumiem, kas jāpārskata, jānorāda, ka nākotnes KZP ir vajadzīga paradigmas maiņa no stingriem un nereāliem mērķiem uz pragmatiskiem un sasniedzamiem mērķiem.

Pēdējās desmitgades laikā (2010–2020) esam novērojuši radikālu pāreju no skaidri noteiktu zivsaimniecības pārvaldības mērķu pilnīgas trūkuma uz stingriem "politiskiem" mērķiem, kas 2013. gadā noteikti steigā (pēdējās KZP reformas gadā), apzinoties, ka neviens tobrīd nav

saņēmis visas atbildes uz jautājumiem par to ietekmi un praktisko īstenošanu, un ļaujot pārbaudīt pieredzi, vai ar tiem ir iespēja gūt rezultātus. Grūtības sagādā tas, ka pašlaik noteiktajos termiņos nav sasniegti 2013. gadā noteiktie mērķi, turklāt konstatējam, ka dažus no tiem vienkārši nav iespējams sasniegt, savukārt citus ir ārkārtīgi grūti īstenot praksē.

Zinātnieki atzīst, ka praktiski nav iespējams panākt, lai visi zivju krājumi jūras ekosistēmā tiktu izmantoti maksimālajā ilgtspējīgas ieguves apjomā (*MSY*), ko mēs esam noteikuši kā mērķi, kas jāsasniedz līdz 2020. gadam. Visus krājumus, jo īpaši zvejniecībā, kurā tiek nozvejotas dažādas sugas, nevar vienlaicīgi zvejot *MSY* līmenī. Arī šķietami vienkāršais mērķis līdz 2019. gadam īstenot pienākumu izkraut visas nozvejas joprojām rada milzīgas grūtības. *MSY* koncepcija būtu jāīsteno, ņemot vērā praktisko realitāti un sociālekonomiskās, proporcionalitātes un pārtikas nodrošinājuma dimensijas.

Tā nu zvejnieki neuzticas politiķiem, jo pieņemtie pasākumi ir nepiemēroti un tiem trūkst stabila zinātniskā pamatojuma, nav vērojama uzticība arī no sabiedrības puses, kas uzskata, ka ES nav spējusi nodrošināt to, par ko ir panākta vienošanās, kā arī sašutums pret zvejniekiem, jo tiek uzskatīts, ka viņi neievēro tiesību aktus.

Tiek apšaubīta ES uzticamība. Ir vajadzīgi reālistiski un sasniedzami mērķi. Ir jāņem vērā zvejnieku paustie apsvērumi. Turpmākajā KZP ir jāatjauno un jāpopularizē zvejnieka, jo īpaši ES zvejnieka, cēlais un grūtais arods, kas patērētājiem nodrošina veselīgu, kvalitatīvu un ilgtspējīgu pārtiku.

Pašreizējie KZP mērķi ir pārāk koncentrēti uz vides apsvērumiem. Lai gan neviens nešaubās, ka veselīgi zvejas krājumi un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība ir obligāts priekšnosacījums ekonomiski dzīvotspējīgai zvejniecības nozarei, nedrīkst aizmirst, ka KZP mērķis ir ne tikai panākt bagātīgākus vai ne tik pārmērīgi izmantotus zvejas resursus, bet arī — vai galvenokārt — sasniegt maksimāli ilgtspējīgu jūras produktu ražošanas līmeni, lai garantētu pārtikas nodrošinājumu un pozitīvus sociālos un ekonomiskos ieguvumus zvejniekiem un piekrastes kopienām. Tādēļ zivsaimniecības un vides politika ir jāsaskaņo, taču vides mērķi nevar būt svarīgāki par KZP mērķiem.

Sekmīgas politikas pamatelementi ir laba pārvaldība, agrīna apspriešanās un efektīva ieinteresēto personu iesaistīšana lēmumu pieņemšanas procesā.

Šajā kontekstā ES flotu un akvakultūras ražotāju konkurētspējas garantēšanai ir būtiski nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus attiecībā uz konkrētām ārvalstu flotēm ar zemiem sociālajiem un vides standartiem, kas zvejo tajās pašās zonās, kurās darbojas ES operatori, un tirgo savus produktus ES tirgū.

Vienlaikus mums ir jānodrošina, ka ES, darbojoties okeāna pārvaldības jomā, aizstāv savu zvejas nozaru intereses pasaules līmenī. ES ilgtspējas modeļa aizsardzība un veicināšana ir pilnībā saderīga ar ES nozaru interešu aizsardzību un tai būtu jāiet roku rokā ar to.

ES zivsaimniecības un akvakultūras nozares un visa jūras produktu vērtības ķēde ir stratēģiski svarīgi dalībnieki, jo tiem ir sabiedriska nozīme kvalitatīvas un veselīgas pārtikas nodrošināšanā patērētājiem. Mums tiem ir jāpievērš pelnīta uzmanība un kopumā jāpiešķir prioritāte ES politiskajā darba kārtībā.

Visbeidzot, tālākajiem reģioniem ir specifiski ierobežojumi un īpašas vajadzības, kā norādīts

LESD 349. pantā. KZP būtu jāņem vērā to īpatnības un vajadzības un jāpielāgojas tām.